

Nova psihološka teorija vrednot

(*MUSEK, Janek*)

Z novo knjigo Janeka Muska je naša knjižna produkcija bogatejša za kakovostno znanstveno monografijo o vrednotah. Knjiga z naslovom Nova psihološka teorija vrednot, ki je izšla pri založbi Educy in Inštitutu za psihologijo osebnosti, 2000, je plod dvajsetletnega raziskovalnega dela strokovnjaka, ki je v slovenski in tuji strokovni javnosti znan kot avtor več znanstvenih monografij in učbenikov s področja psihologije. Knjiga je celovito delo o vrednotah, saj zajema mnoge njihove aspekte.

Avtor je z znanstveno natančnostjo v desetih poglavjih obdelal naslednje teme:

V uvodnem delu predstavi filozofske in psihološke vidike vrednot, definira temeljne pojme in prikaže razmejitve vrednot z drugimi pojmi, vrednotno hierarhijo in vrednotni sistem ter klasifikacijo vrednot. Predstavi tudi strukturni model vrednot, s klasifikacijo in taksonomijo vrednot v psihologiji, s konstrukcijo vrednotne lestvice in s hierarhičnim modelom strukture vrednotnega sistema. V naslednjem poglavju je prikazan razvojni model vrednot v življenjskih obdobjih. Četrto poglavje vključuje vsebine o razmerju med vrednotami in demografskimi ter osebnostnimi faktorji, na primer o razlikah med spoloma glede na vrednotne usmeritve in o vplivu različnih demografskih ter socioekonomskih faktorjev na oblikovanje vrednot. Peto poglavje obravnava univerzalnost vrednot in vrednote med kulturami. Pri tem se avtor po-

NOVA PSIHOLOŠKA TEORIJA VREDNOT

Janek Musek

EDUCY
INŠTITUT ZA PSIHOLOGIJO OSEBNOSTI
LJUBLJANA 2000

sebej osredotoči na podobnosti in razlike v vrednotah med Slovenijo, Avstrijo in Japonsko. V naslednjem poglavju seznanimo bralca z vplivom vrednot na posameznikovo obnašanje in odločanje. Sedmo poglavje vključuje vsebine o razmerju med vrednotami, socialnimi spremembami in tranzicijo v Sloveniji.

AS 3/2000

Nato predstavi kavzalne in etiološke vidike vrednotnega sistema, od bioloških, genetskih in evolucijskih do kulturnih, socialnih, vzgojnih in kognitivnih dejavnikov. V devetem poglavju je prikaz tridimenzionalnega modela osebnosti in vsebin o vrednotah kot življenjskih vodilih. Na koncu ugotavlja, da je novi model vrednot, ki ga je hipotetično zasnoval na začetku raziskave, v celoti potrjen. Ta obsega: 1. taksonomijo in klasifikacijo vrednot, 2. razvojno in generacijsko hierarhijo vrednot, 3. univerzalne in medkulturne razsežnosti vrednot, 4. vpliv vrednot na posameznikove odločitve, 5. pomen demografskih faktorjev pri oblikovanju vrednot, 6. vpliv vrednot na družbene spremembe, 7. vzročne in evolucijske faktorje vrednot, 8. vpliv vrednot na dinamiko celotne osebnosti in obnašanja.

Knjiga bo gotovo naletela na velik odmev v slovenski javnosti – med strokovnjaki, ki jim vedenje o vrednotah pomaga pri strokovnem delu, in tudi v širši »razumniški« javnosti.

Naj končamo z avtorjevo mislijo: »Vrednote so zato, da nam kažejo pot.«

Tanja Šulak